САМОДОПОМОГА

ЕКОНОМІЧНО - КООПЕРАТИВНИЙ КВАРТАЛЬНИК

SELF - HELP

862 Main St. Winnipeg 4. Man.

A UKRAINIAN QUARTERLY OF COOPERATION AND ECONOMY

РІК III. ГРУДЕНЬ, 1958, ВІННІПЕГ, МАН. — DECEMBER, 1958, WINNIPEG, MAN. ЧИСЛО 4 (8).

БОГДАН ЛЕПКИЙ

ПОНЕСИСЯ, КОЛЯДКО

ЯК ЗАСЯЮТЬ ЗІРКИ НА СВЯТ-ВЕЧІР,
ПОНЕСИСЯ, КОЛЯДКО, ПРОСТОРОМ,
ЯК ВЕСЕЛОЇ ВІСТКИ ПРЕДТЕЧА —
НАД ЗЕМЛЕЮ, ЩО СТОГНЕ ПІД ГОРЕМ.

ЗЛИНЬ ПІД ТИХУ, НЕВЕСЕЛУ СТРІХУ,
ДЕ ВЕЧІРНІЙ СУМ ОЛОВОМ БРОДИТЬ,
ЗАДЗВЕНИ ТАМ ДОМАШНІМ НА ВТІХУ,
ЩО НА ЗЕМЛЮ ХРИСТОС НИНІ СХОДИТЬ.

ЗВЕСЕЛИ ТИ БАТЬКА, МАТІР, ДІТИ
ТА И З ЧОЛА РОЗВІЙ ЇМ ЧОРНУ ТУГУ,
ХАЙ ХОЧ НИНІ ПОКИНУТЬ КВИЛІТИ,
ХАЙ ХОЧ НИНІ БАДЬОРІСТЬ — ЇХ ДРУГОМ!

НЕ ЖУРІТЬСЯ! НАМ НИНІ НА ПОМІЧ
БОЖА МАТИ ІСУСА ПРИНОСИТЬ,
ЩО ВБИВАЄ ЗЛО СЛОВОМ, ЯК З ГРОМУ
И МАЛОВІРАМ НАДІЮ ПРИНОСИТЬ!

ЯК ЗАСЯЮТЬ ЗІРКИ НА СВЯТ-ВЕЧІР,
ПОНЕСИСЯ, КОЛЯДКО, НА ВТІХУ —
ТАМ, ДЕ ГОРЕ ЗБОЛІЛІ ГНЕ ПЛЕЧІ,
ТАМ, ДЕ РІДНА, ПОХИЛЕНА СТРІХА . . .

З НАГОДИ РІЗДВА СВЯТОГО
УСІМ НАШИМ ЧИТАЧАМ, ЧЛЕНАМ КРЕД. СПІЛКИ "КАРПАТІЇ" і ВСІМ ДРУЗЯМ, БАЖАЄМО
ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

Дирекція Карпатії, Кредитовий Комітет, Ревізійна Комісія, Управа і Редакція "Самодопомоги"

о о о

Кооперація, політика і економія

В нашій добі майже в кожній ділянці господарського життя легко можна ствердити колективну акцію. Єднаються банки, департментальні й ланцюгові **крамниці** викидають дрібного крамаря на розі вулиці. (Подібно починається й на фармах... контракти... великі фарми...)

Чи не час, щоб люди почали цінити значення кредитових спілок, в котрих з'єднавши дрібні капітали загал міг би творити колективну купчу силу і протиставитись великим **комбайнам**.

Через кредитівки може широкий загал брати участь і на полі інвестицій. Кілько то наших людей потратило грубі гроші через несовісних агентів, які їм обіцювали великі зиски в короткім часі. Через кредитівки — з одної сторони **охорона перед спекуляцією**, з другої виховання мас, щоб вони не стали знова жертвами фінансової катастрофи — як це було **в спекулятивній ері 1929 року**.

В кредитівці кожен член є **"капіталістом"** після науки, що **"капітал"** — це надвишка понад конечні щоденні потреби людини. Капітал — приносить користь загалові, якщо він його контролює, але може бути й загрозою для народу, якщо нема над ним жодної контролі.

Насамперед — які наші ідеали? До чого стремимо в політиці й економії? В демократії боронимо засади: "уряд з народу, вибраний народом і на службі народу". Тут за словом нарід — "маси" — ми всі — багаті і бідні. Сини тих, що за Канаду боролись ті, що прибули сюди як імігранти.

Щоб на практиці цей ідеал здійснювати — треба нам дбати про належні взаємини — спів-відношення між політикою і економією. Якщо одна вибороє для себе привілеї — для другої групи це приносить шкоду... Як одна втягне країну у війну то друга виробляючи муніцію заробляє мільйони. З цим не можна годитись... **Не можна політичній групі віддати вповні контролю економічної сили!** Бо ясно, що нагромадження і повна контроля економічної сили в руках невеликої горстки- людей на певно доведе до знищення політичного ідеалу.

Важно тому, щоб кредитівки скоро розростались й поширювались та зібра-

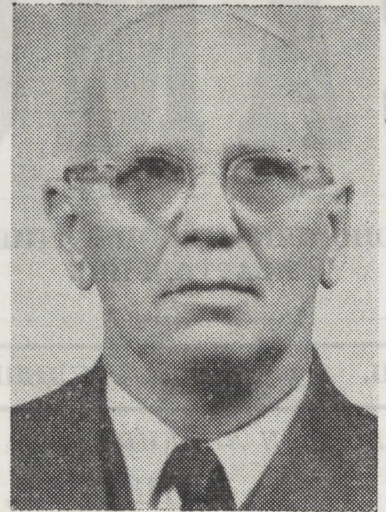
ли в своїй скарбницях великі капітали під контролею широкого загалу і вживали їх на інвестиції у всяких індустріях країни та в цей спосіб давали можність масам народу нести більшу відвічальність в нашій капіталістичній системі, яка в сучасний мент нераз, як нам виглядає, веде до заглади наш здоровий, вільний демократичний лад і його інституції.

Щоб так сталось, важне, щоб в нас було як найширше **зрозуміння** — так зі сторони фабрикантів як і робітників, багача і бідного, фармера і міського робітника — **основної політичної і економічної філософії,** на якій наша країна повинна опиратись в своюму розвитку, та щоб ми застосовували її в практичному житті. Усі ми або бодай більшість з нас стремить до того, щоб причинитись чимнебудь до кращого стану демократії як не до совершенности.

Багатство нам не шкодить. Нам лекше від нього. Та не сміємо забувати, що ми лише мала частина населення земської кулі і так як в краю нераз відчуваємо брак справедливого розподілу дібр — в світі, де майже половина населення відчуває недоживлення, ми як багата країна могли б чимало причинитись до кращого співжиття народів.

В. Т.

ПІОНЕР КООПЕРАЦІЇ

В неділю, 2-го листопада ц. р. помер ненадійно у Вінніпегу відомий кооперативний діяч Іван Федак.

Іван Федак був одним із піонерів кооперативного руху в старому краю. Кооперацією почав цікавитись ще як молоденький ученик, а як 21-літний студент заложив у свойому селі кредитову спілку "Руський Народний Дім". По закінченні Торговельної Академії у Відні повертається на Західні Землі України та закінчивши практику в Крайовому Союзі Кредитовому у Львові приймає працю книговода в "Задатковім Т-ві Надія" в Куликові. Але вже в 1910 році бл. п. І. Федак дістає працю в Ревізійному Союзі у Львові — де як ревізор-організатор працює до першої світової війни. Воєнна хуртовина занесла бл. п. І. Федака на Кубань як закладника взятого російськими військами. Але й тут кооперативний запал і енергія І. Федака здобуває для нього чільне місце серед кубанських кооператорів і тільки большевицький наступ проти кооперації примусив бл. п. І. Федака покинути Кубанський край та повернутися на рідні землі.

Тут знову включається в кооперативну працю, і як один із кращих інспекторів організує Повітові Союзи Кооператив та найважніше відновлює працю "Крайового Молочарського Союзу" — що пізніше під назвою "Маслосоюз" став одною із найкращих економічно-господарських установ. Як ідейний кооператор, І. Федак не міг дивитись як совєти нищили кооперативні надбання кількох десяток літ і пішов, разом із іншими, на скитальщину, а в 1948 р. приїхав у Канаду.

Всі, хто цікавився кооперативною діяльністю бачили бл. п. І. Федака в кооперативній праці чи то в Кооп. Громаді, чи як голову дирекції Кред. Спілки "Віра" чи як рядового члена інших кооператив. Все діяльний, все готовий помогти кооперативному рухові не тільки словом, але й ділом. Зі смертю І. Федака кооперативна родина втратила одного із чільних членів, що 50 років трудився для кооперації.

Нехай Йому земля буде пером.

Р. П.

д-р М. ЯРЕМКО

ОЩАДНІСТЬ

Український нарід, перейшовши тверду життєву школу, засвоїв собі надзвичайно гарну і цінну прикмету, а саме — **ощадність.** З повною обєктивністю, можна сміливо ствердити факт, що ощадність серед українців стала національною ціхою народу. На це зложилось багато причин, такі як: політична і національна неволя, довголітня панщина, а по знесенні її карловатість сільсько-господарських посілостей по селах, а по мсітах брак власного купецтва. Одним словом, постійний брак гроша і інших матеріяльних засобів примусив цілий нарід до обережности, до самовистарчальности, до збереження гроша.

Треба однак сказати, що ощадність, це не собі звичайне **нагромадження** і збереження гроша. Ощадність, в першій мірі, це радше розумне зужиття гроша. Нерозумне збереження гроша, це вже надмірна і не здорова ощадність, яка часто вироджується у хворобливу захланність, нічим неоправданий еґоїзм, з чим безумовно треба боротись. Крім зовнішних, від нас незалежних обставин, які змушують нас до ощадности, чи відмовлювання собі найважніших і найпотрібніших річей, до ощадности треба ще виховувати людей. Ощадність тому у дальшому розумінні, **це річ виховання.**

Найкращою інституцією, яка може виховати і навчити нас, як розумно і правдиво ощаджувати — це Кредитова Спілка. Кредитова Спілка є рівнож найпевнішою установою, в якій можемо складати наші ощадности. Цим ми помагаємо самі собі, як рівнож і тим, які можуть хвилево опинитися у менше сприятливих умовинах. Кредитова Спілка, це суспільна і допоміжна установа. А сама допомога ближньому, потребуючому — це надзвичайно шляхетна ідея! Ця спроможність — допомогти другові, ближньому наділяє щастям, радістю і вдоволенням того, який може допомогти. Отже Кредитова Спілка має у своїй основі чисто християнські цілі. А український нарід все дуже глибоко цінив і цінить всі християнські і моральні засади. Кредитова Спілка, як демократична установа виховує своїх членів до відповідальности одного за всіх, і всіх за одного! Тим то сама ощадність є відповідальністю перед самим собою і перед суспільством. Така людина, що живе і умірає у скрайній нужді, а однак у "сіннику-матераці" заховала свої високо-тисячні ощадности, не є зовсім суспільним типом. А такі випадки, мусимо нажаль сказати, трапляються дуже часто серед наших "бідних"... людей Ми всі знаємо, хто у таких випадках користає із таких "ощадностей"...

Наші ощадности складаємо у Кредитовій Спілці, або у формі уділів, паїв (шерів) або у формі депозитів. Це зовсім ясний і зрозумілий спосіб ощаджування, це складання гроша у спільну громадську касу, з якої можуть користати ці, які потребують.

Тут треба сказати, що навіть ті, які позичають гроші, вони рівнож ощаджують. Така льоґіка може декому видатися незрозумілою, тому дозвольте ближче це пояснити приміром. Один чоловік хотів купити собі електричну піч. Ціна печі на "рати" (давнпейменти) виносила $75.00. Ціна у готівці виносила лише $55.00. По цім вже можна пізнати, який високий процент вже є вразхований у цих приманчивих "ратах". Чоловік цей позичив цих $55.00 у своїй кредитівці і купив за готівку цю піч. Позичку Кредитовій Спілці, він сплатив впродовж 11 місяців, сплачуючи по $5.00 місячно. Процент за цих $55.00 був $3.30. Отже піч коштувала його $58.30 і то у ратах, але ратах в кредитівці, а не $75.00, як купець цього бажав, у розумінню його "рат". Крім цього його позичка була обезпечена. На цій трансакції, ця людина заощадила повних $16.70. В додатку не мусіла собі відмовляти услуг і користей, які дістала із уживання цієї електричної кухні, аж до часу, коли б могла купити цю кухню за свої власні заощаджені гроші. В додатку, ця людина через сплачування місячних рат по $5.00 привикла до розуміння правдивої ощадности.

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНА ВЕЧІРКА КРЕД. СПІЛКИ "КАРПАТІЯ"

Цього року Кредитова Спілка "Карпатія" вступила в 20-й рік свого існування і вже на першого грудня 1958 р. виказала у фінансовому звіті понад один мільйон долярів майна.

З тих двох причин дирекція "Карпатії" рішила влаштувати культурно-освітну вечірку.

Така вечірка відбулася 12-го грудня ц. р. в год. 8-ій вечора, в домівці УНДому. Концертову програму вечора виповнив хор зложений з членів "Карпатії", скрипкове сольо п. Ст. Коми-Питкович та сольо-спів п. І. Мартиненка із Студії проф. Рябовола - Лабінського. Членам хору і диригентові п. Володимирові Климкові треба поґратулювати що за кілька проб зуміли так прекрасно виконати кілька народніх пісень в обробці Кошиця, Демуцького, Котка та інш. Недаром публика на залі нагородила їх рясними оплесками. Так само тепло приняла публика солістів, зокрема п. Кому-Питкович.

Вечір відкрив, короткою промовою, голова дирекції "Карпатії", п. Д. Корнило і при кінці попросив ушанувати пам'ять померших членів повстанням з місць та однохвилевою мовчанкою.

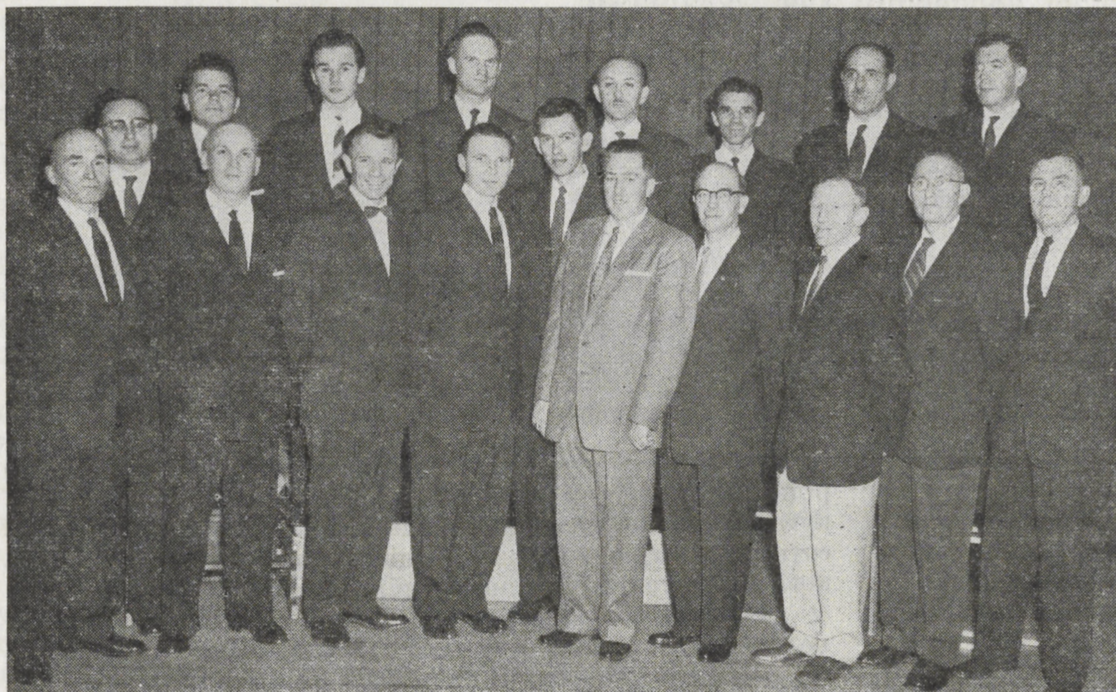
Інж. Топольницький виголосив обширний реферат про початки "Карпатії" та розвій Кредитівки до сьогоднішнього часу, а представник Ліґи Кредитового Союзу на цілу Манітобу, п. Г. Вест зложив привіт і побажав "Карпатії" дальших успіхів.

По закінченні програми гості зійшли до долішньої залі, де при традиційній каві та "сендвічах" велася оживлена та щира гутірка. Взагалі настрій цілого вечора був навіяний теплом і сердечністю і відчувалося що це зійшлася велика кооперативна родина, яку об'єднує одна спільна ідея — праця в кооперації — та для кооперації.

При тій нагоді провід "Карпатії" складає щиру подяку для всіх тих, що чим-небудь причинилися до цього милого вечора.

Р. П.

ХОР, ЗЛОЖЕНИЙ З ЧЛЕНІВ КАРПАТІЇ.

В першому ряді з ліва до права: М. Дебрин, М. Ґреньків, П. Луценків, Ю. Гвоздулич, В. Климків (диригент), адв. С. Радчук, Л. Григоріїв, В. Бобицький, І. Кот, В. Грабик. В другому ряді з ліва до права: Інж. М. Тарнавецький, А. Шпитковський, І. Танчук, М. Яцина, д-р Б. Балко, А. Ґалярник, О. Мудрий, Д. Яремчук.

І. Ш.

ЧОМУ В КРЕДИТІВЦІ ВИГІДНІШЕ ПОЗИЧАТИ?

Позички членам — це одне із головних завдань щаднично-кредитової спілки. Кредитівка сповняє належно своє завдання тоді, коли члени її щадять реґулярно, а ті що потребують кредиту позичають й користають з вигід, які кредитівка дає. А саме:

1. Позичаючи в Кредитівці — член дістає повну суму на руки. Кредитівка не обтягає відсотків наперід як це роблять банки й інші позичкові компанії.

2. Затягнену позичку — сплачуєте вигідними місячними ратами.

3. Відсотки в Кредитівці, в порівнянні з іншими позичковими компаніями дуже умірковані. Кредитівка числить відсотки місячні і тільки від суми, яку довгуєте. Інші компанії добивають наперід до позиченої суми. Коли напр. позичите в Кредитівці $100.00 на один рік і будете сплачувати цей довг місячними ратами — відсотки коштуватимуть лише $6.50. При кінці кожного року Кредитівка дає звичайно зворот відсотків прим. 10%. В цьому випадку $6.50 менше $0.65 — отже дійсний кошт всього — $5.85. Який це відсоток? Ми кажемо, що це 1% на місяць або 12% на рік.

Як мається справа з відсотками в інших компаніях? Вони звичайно кажуть, що в них тільки 9% річно, але обчислюють їх наперід і добивають до позиченої суми чи до суми кредиту при купні річей. В даному випадку за $100.00 на 9% річно ви заплатите $9.00 відсотків, де в Кредитівці за ту саму суму. за той самий час коштуватиме вас тільки $5.85.

4. Позичка в Кредитівці є заасекурована (асекурацію платить кредитівка) і в разі смерти або цілковитої непрацездатності довжника — його спадкоємці не мають чого турбуватися — позичку автоматично сплачує асекураційна компанія.

5. Затягнувши позичку в Кредитівці — ви маєте право сплатити її колибудь перед речинцем і не потрібно платити додаткових відсотків.

6. Всі позичкові трансакції в Кредитівці є строго довірочні. Ніхто з посторонних людей не довідається про вашу позичку.

ЧИМ КЕРУЄТЬСЯ КРЕДИТІВКА ПРИ УДІЛЮВАННЮ ПОЗИЧОК?

Кредитовий Комітет бере під увагу:

1. Характер позичаючого.

2. Чи дана позичка принесе хосен членові.

3. Дохід члена та спроможність сплачувати затягнену позичку.

4. Чи годен член дати належну забезпеку.

ЦИФРИ І ФАКТИ

За останній діловий рік, до кінця липня ц. р., мали кооперативи в Манітобі $127,635,900 торгів. У провінції діє 414 кооператив, а в них — 246,240 членів.

УВАГА, МОЛОЧАРІ!

Короткий молочарський курс на Манітобському університеті відбудеться від 5 січня до 20 березня 1959 року.

СОЛОДКИЙ ЦУКОР

Збір цукрових буряків в Манітобі виносив у цьому році 196 тисяч тонн. Під засівом буряків було 21,984 акрів Отож пересічно виходить 9 тонн з акра.

САМОДОПОМОГА

SELF - HELP

Виходить квартально, видає Кред. Спілка "Карпатія".

Редагує: Колеґія

Адреса:

SAMODOPOMOHA

862 Main St. Winnipeg 4, Man.

Ф. ОНУФРІЙЧУК інженер-агроном

Народ собі

"Твори благородні діла, працюй і дбай цілий день. Зроби із свого життя і смерти прекрасний, великий, солодкий сон".

Кароль Кінґслей

На головній вулиці міста Вінніпеґу, в околицях найбільше заселених українцями, знаходиться з великим вистовим вікном українська кооперативна крамниця "Калина". Хоч сама назва написана в англійській мові, але ім'я відомого українського чудово оспіваного в піснях дерева червоної калини, дає першому відвідувачеві знати, що це є українська установа.

Переступаючи поріг цієї установи, відвідувач може ствердити, що в цьому приміщенні, в повному розумінню цього слова, відбувається рух, життя. Панує там рідна мова й надзвичайно чемна обслуга працюючого персоналу. На полицях і частково на долівці розміщені всі предмети хатнього устаткування; на полицях шкільні та канцелярійні речі і майже вся українська преса і вся література. Що правда суспільство в сучасну епоху телевізії не дуже цікавиться книгою. це неґативна прикмета, бо народ який не цікавиться наукою, стоїть над безоднею занепаду.

Але в цьому малому приміщенні, крім торговельної установи, міститься ще гордість українців Манітоби — матеріяльна база Кредитово - Щаднича Спілка п. н. "Карпатія". Багато років тому, мала кількість людей на чолі з інж. В. Топольницьким здавали собі справу, що українське національне життя в Канаді буде ілюзорним, доки народ не матиме повної та непохитної господарської бази. Вони знали, що економічна база у національному відродженні є однією із найголовніших, бо щойно вона коронує й довершує змагання народу за культурне самовизначення під соціяльним оглядом, викінчуючи процес свого суспільного перетворювання у модерну націю.

І немов з маленького струмочка твориться могутня річка так створилася Кредитова Спілка "Карпатія", яка являється у сучасну хвилину могутньою — з мільйоновим оборотом господарською інституцією, запевняючи сотням українців розріст та матеріяльний добробут. Тому творцям, співтворцям, працівникам та членам належиться від суспільства щира подяка.

Один з основоположників кредитової кооперації між українцями Канади

Уроженець села Станин, Радехівського повіту, Петро Сукнацький прибву в 1905 році у Канаду 16-річним хлопцем. Доповнив тут шкільну освіту у Вінніпеґу і в Саскатуні і від 1914—1919 року учителював в публичних школах.

Пізніше займався він різними торгівельними підприємствами і в тій порі коли организувалась перша наша кредитівка в Саскатуні — був він головою й управителя щіткарської спілки "Вестерн Брош Ко.".

Як примірний громадянин і батько родини — Петро Сукнацький тішився великою пошаною серед громадянства й не диво, що всюди сповняв провідну ролю. Було так і у випадку з кредитівкою. Від самих початків він стало брав участь в нарадах і лекціях кружка кредитової кооперації від осені 1938 року й після основних зборів 13 лютого 1939, був постійним головою Нової Громади аж до кінця свого життя. Упокоївся 18 вересня 1946 року. Оставив дружину й три донечки.

В історії кооперативного руху між українцями Канади ім'я Петра Сукнацького записане золотими буквами.

† **Петро Сукнацький,**
голова кредитівки "Нова Громада" в Саскатуні — першої української кредитівки в Канаді

ЮРІЙ ФЕДЬКОВИЧ

Фармазони

АБО

ЯК ТРИДЦЯТЬ СРІБНАРІВСЬКИХ ГОСПОДАРІВ ЗАПИСАЛИСЯ ЧОРТОВІ І ЯК ВОНИ ЗА СІМ РОКІВ, СІМ МІСЯЦІВ І СІМ ТИЖНІВ ЗАБАГАТІЛИ

Розділ перший

Як вийшов Василь Нестерюк з війська і що він побачив у свойому селі.

Це діялося ні в Туреччині, ні в Німеччині, а таки в нашому краю, у Галичині, у славному селі Срібнарові, в одну божу неділеньку по полудні, відразу по святій вечірні. А на вечірні були: мельник Дмитро Складан, його дружина Ганна, його дочка Катерина, присяжний Іван Правдарюк, паламар, дяк, панотець і більш нікого. Бо в селі Срібнарові було аж три корчми та ще й чотири шинки, а чесні орендарі Гершко Смок, Мортко Більбах і Мошко Гулис давали горілки в борг, скільки хто хотів. Отож і потяглися славні срібнарівці по Службі Божій з церкви просто по корчмах, їхні жіночки разом з ними, а пан війт Павло Дзюб попереду, бо вони, коби здорові, завжди заходили в корчму перші, а виходили з неї останні, ба навіть полагоджували в ній свої справи. Та де ж їм було лішпе їх полагоджувати, як не тут, де навіть найбіднійший чоловік мусів почастувати їх горілкою і не менше поставити, як пів кварти, та доброї, бо пан війт якоїнебудь не пили. А пан присяжний Семен Сварливий, що за ними завжди люди хвостом ходили, також любили пити тільки добру горілку. А люди їх не жаліли її, бо коли, бувало, пан війт кинуть когось до в'язниці, то пан присяжний відразу випросять і виблагають його — то якже такому доброму чоловікові не купувати найліпшої горілки?

Тільки ті люди, про яких я згадував, що були на вечірні, не пішли до корчми, а сиділи собі на сходах коло церкви й дещо балакали. Та раптом між ними з'явився, неначе впав з неба, жвавий чорнявий чоловік у військовому мундурі, з двома срібними медаликами й золотим хрестиком на грудях. Від цієї несподіванки всі неначе здригнулись. Тим часом він усміхнувся, чемно вклонився і голосно сказав:

— Добривечір вам! Чи не Іван Правдарюк та Дмитро Складан, — аби здорові були?

— А ви звідки знаєте нас? Не гнівайтеся, що так питаємо.

— Хіба ж ви не впізнаєте мене? Та ж я покійного Петра Нестерюка син Василь, що його чотирнадцять років тому забрали до війська.

— То ви Петрів син? — спитав Складан здивовано. — Хто б сказав, що з такого малого й мізерного хлопчика такий парубок виросте? Але правда: у війську вас весь час не тримали над книжкою, як, бувало, ваш покійний тато, — дай Боже йому царство небесне, бо праведний чоловік був! — аж мені самому було жаль, як він вас над книжкою мучить та мучить цілі дні, як якусь панську дитину.

— За те дай йому, Боже, легкий спочинок! Бо що я робив би, коли б не вчився? У нас, як самі знаєте, поле не було, тільки городець та хата. То на чому б я тепер жив? А так, славити Бога, вивчив мене покійний, скільки сам умів; у війську призначили мене до жандарів і там я ще краще вивчився; відслужив подвійну службу, склав добрі гроші і тепер

ДО ПОЧАТКІВ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ В КАНАДІ СЕРЕД САСКАЧЕВАНСЬКИХ СТЕПІВ

Кредитова Спілка "Нова Громада" в Саскатуні має за собою 20-річну історію. Початки її сягають до 1938 р. В тім році осінню 22 вересня відбулись перші наради ініціяторів спілки. В тій порі рух кредитової кооперації в Саскачевані ставив щойно перші кроки — закон про кредитові спілки був схвалений і проголошений в 1937 році.

Українське громадське життя буйно тоді процвітало в Саскатуні. В місті мали свій осідок централні установи Українського Національного Об'єднання і Братніх Організацій як рівнож преса "Нового Шляху".

Були це часи якраз після великої економічної кризи в Канаді. Основник і довголітній управитель Української Кооперативи "Калина" у Вінніпеґу болюче відчував наслідки кризи не лише серед членів кооперативи але й серед цілого українського загалу. Перебуваючи в тій порі тимчасово в Саскатуні, дістав від уряду в Реджайні законник та вказівки відносно закладання кредитівок і занявся підготовою сходин і програми а пізніше переведенням курсу і виготовленням статуту та інкорпорацією а по одержанні чартеру наладнанням діловодства кредитівки.

Тому що це була зовсім нова ділянка діяльности, члени виявили велике зацікавлення і майже що вечора збирались в Національнім Домі та залюбки вели розмови на теми кооперації. Хоча в кружку було кілька діловиків вже від самих початків видно було, що найкращим провідником на місці і в економічній ділянці буде Петро Сукнацький, голова Філії УНО. Своєю повагою, досвідом і солідністю він тішився довір'ям членів.

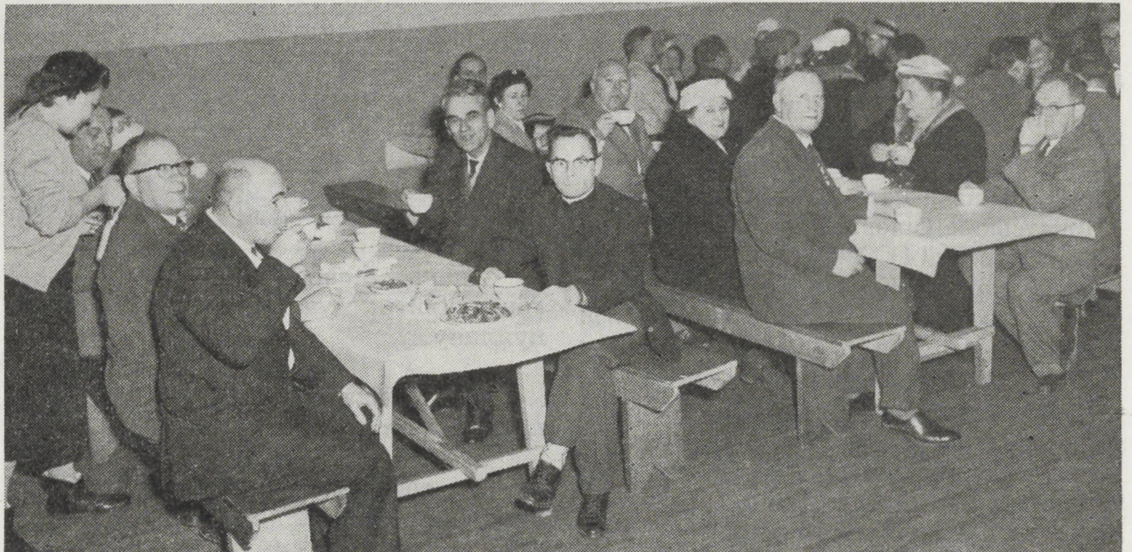
Після відбуття основних загальних зборів 13 лютого 1939 року ставила спілка відважно перші кроки маючи добрий провід. За посередництвом проф. Т. К. Павличенка нав'язано зв'язки з існуючою вже кредитівкою зорганізованою Технічним Т-вом Агрономів при Саскачеванському університеті. Це багато помогло. До кінця лютого мала спілка вже $89.00 капіталу а за півтора місяця т. є до кінця 31 березня стан членів зріс до 38, а ощадности на суму $134.00. Уділено вже було в тій порі навіть три позички — разом на суму $110.00.

Діловодство кредитівки провадив в початках Самійло Ґук, а згодом перебрав по нім управу Михайло Бабій. Канцелярія містилась в Нац. Домі. Після виїзду М. Бабія з кінцем вересня 1940 року вела діловодство пані Стефанія Вовк через короткий час, а опісля через цілий рік Іван Байрак — від жовтня 1940 до кінця жовтня 1941. Знову опісля перебрала ведення пані Вовк, заступала її лише один рік — від травня 1943 до травня 1944 п-на Анна Мисик.

З виїздом преси і організаційних централь діяльність "Нової Громади" дещо змаліла та ніколи вона не заникала й до сьогодні солідно робить громадську службу.

З нагоди двадцятого року діяльности Кредитової Спілки "Нова Громада" — піонерці кредитової кооперації між українцями Канади шлемо щирий, дружній привіт.

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ ВЕЧІР "КАРПАТІЇ"

Фрагмент із залі: гості сидять при традиційній каві та дружній гутірці.

маю за що собі поля купити, хату нову збудувати і як треба загосподаритися.

— Який розумний та розважний був батько, такий і син удався, — сказав Правдарюк. — Хата твоя, синку, і город у доброму догляді. Ми там посадовили одного бідного, але ретельного чоловіка, щоб і в хаті сидів і город доглядав. Коли скажеш, то він і сьогодні вийде з хати й тобі передасть усе.

— Гріх би мені був його виганяти з хати, коли він доглядав її чотирнадцять років, — сказав Василь. — Я однаково буду собі нову хату будувати, а доки це станеться, то житимем разом; адже ж там два переділи через сіни.

— А не знаєш, Ганно, — сказав Складан до жінки, — чи Запотічний в усій хаті сидить, чи лише в одній частині?

— Лише в одній, татку, — обізвалася його донька Катерина і почервоніла, як калина, — у тій наліво; я цими днями туди бігала, мамі треба було . . .

— Та чого так соромишся? — Та це ж Василь, що тебе бувало маленькою на руках носив та у книжках образки показував. Хіба ти забула, як йому перевернула каламар на папері та за те дістала від мене стусанів. А правда, що не забула?

— Та бо ви, мамо, завжди . . . — сказала Катря, дужче червоніючи й ховаючись за маму.

— За ті збитки, — сказав Василь жартуючи, — та й за те, що стільки її на руках наносився, мусить тепер Катря мені господинею бути. Ого, і втекла, як та пташка дика. Але я взавтра перепрошу.

— Не гнівайся, Василю, — сказала Складаниха. — Вона така несмілива та соромлива, що й годі сказати. Та треба мені йти вечерю лагодити; приходь і ти, Василю, та будеш у нас за гостя.

— Прийду, паніматко, — сказав Василь поклонившись, — але трохи згодом, бо кортить з чесними господарями поговорити. Ганна пішла, а Василь сів та й сказав:

— О, нашого села я вже й не впізнав за чотирнадцять років, відколи вдома не був. Що тут таке сталося, пани мої господарі чесні? Та ж страшнішого й погачішого села мені не доводилося бачити у світі, що його я трохи попоміряв. А правда, що школи ще й досі нема в селі?

— А деж вона? — сказав Правдарюк. — Я з пару разів згадував громаді про школу, то люди до мене аж заревіли. Як до вовка якого або до ворога тяжкого. "Ба ще чого нам не стало?!" почали кричати. "Не досить того, що податки великі, та жиди нас обдирають з усіх боків, а йому ще й школи забаглося, не знати нащо й пощо! Хіба на те, щоб дарма вчителеві платити та дітям баки забивати?!" Отак то наша громада подякувала мені за мою щиру пораду.

— То може хоч дяк учить дітей, як тоді, коли я був хлопцем? — спитав Василь.

— Ой, учить! — аж скрикнув Складан. — Та ж він день і ніч не витверезується! Бувало ще доки жив покійний Лука, то був чоловік тверезий, Богу угодний, справжній слуга святої церкви! Той учив дітей і читати, і співати, і рахувати. Але відколи покійного не стало, то ніхто про Бога і про книжку не згадує. Отак то в нас.

— А панотець духовний же? Нічого не кажуть? — спитав Василь.

(Далі буде)

Д-Р Я. РУДНИЦЬКИЙ

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК В КАНАДІ

ФІНАНСОВА ОСНОВА ПРАЦІ УВАН

Як відомо УВАН в Канаді — незважаючи на кількакратні заходи в цій справі — не отримує навіть найменших субвенцій від відомих американських фундацій і сперта у своїй праці виключно на матеріяльну підтримку українських установ, організацій, товариств, а теж і приватних осіб.

Починаючи з 1949 року видання УВАН появляються саме завдяки цієї допомозі. Перше товариство, що взялось субсидіювати одну з праць УВАН, був Інститут "Просвіти" у Вінніпеґу (Славістика ч. 6). Після цього видавали своїм коштом: Читальня "Просвіта" у Вінніпеґу (Славістика ч. 13). Читальня "Просвіти" в Кенорі, Онт. (Славістика ч. 7), Український Народний Дім у Вінніпеґу (Назвознавство ч. 2 і 3), Український Народний Дім у Форт Вільямі (Українські вчені ч. 4), Т-во Рідна Школа ім. М. Шашкевича у Вінніпеґу (Славістика), Українська Книгарня ("Канадійський Фармер") у Вінніпеґу (Назвознавство ч. 1), Братство Карпатських Січовиків у Торонті (Назвознавство ч. 4), В-во Тризуб у Вінніпеґу (4 томи "Кобзаря" Т. Шевченка за ред. проф. Л. Білецького). Годиться відмітити, що Т-во "Взаїмна Поміч" у Канаді допомогла теж цьому виданню.

Представники українського духовенства в Канаді спішили з допомогою в видавничій праці УВАН. Треба тут одмітити Високопреосвященного Владику Мстислава (Скрипника), що в 1949 році допоміг видати студію проф. Білецького "Віруючий Шевченко". Завдяки допомозі Високопреосвященнішого Кир Максима Германюка у Вінніпеґу появилася у у 1953 році праця проф. Б. Унбеґавна (Новознавство ч. 5). А допомога всеч. Протоігумена ЧСВВ о. В. Бараника вможливила друк праці о. О. Купранця (Назвознавство ч. 8) у 1954.

Менші одноразові допомоги завдячує УВАН Кооперативі Північного Вінніпеґу, Українській Народній Кооперативі (Юклид Аве.), Братству св. Миколая у Вінніпеґу, Українській Споживчій Кооперативі (Ст. Бонифас), Жіночій Секції ЛВУ у Вінніпеґу), Кредитівкам: "Карпатії", "Дніпро" та Преч. Діви Марії, Т-ву "Просвіта" в Кенорі, Онт., фірмі "Достава" у Вінніпеґу й інш.

З поза Канади визначну допомогу дістала УВАН від Українського Народного Союзу в Америці. З признаваних щорічно 100 - 200 дол. УВАН видавала здебільшого англомовні публікації з серії Славістика (напр. ч. 10, 14, 18, і ін).

Зворушливим був факт пожертви в 1955 р. 250 дол. українським піонером Й. Дзьобком з Вірдену на видання Ідеології Кирило-Методіївців І. Сидорука, індивідуальними пожертвами українського громадянства міста Чікаґо в 1954 р. Багато було також індивідуальних пожертв у Канаді, напр., П. Кучер пожертвував 50 дол. з нагоди 25-ліття подружжя й пізніш кількакратно, Боднар, П. Залозецький, Туркевич, д-р Павличенко, П. Зварич, В. Перепилюк. Свідоміші громадяни цінять працю УВАН і радо дають свою лепту на наукові видання. Всім їм а також і проводам українських установ належиться з нагоди 10-ліття УВАН сердечна подяка за їхнє розуміння справи. Як би не вони то УВАН напевно не могла б досягнути тих видавничих успіхів яких вона має за перші роки своєї праці на канадійському терені.

Д-У-М-К-И

Причина чому світ сьогодні в такому безладді це те, що забагато людей не зуміли віднайти своєї мети в житті.

◆

Кожний з нас є людиною, що сама собі у всім зобов'язана, але тільки це признає той, що зробив успіх.

◆

Знання є свідомістю факту, що вогонь палить; мудрість — це згадка на пухлину.

◆

Осла пізнаємо по вухах, мурина по красці лиця, а дурака по словах.

◆

На світі нема кращого скарбу, як вірне серце і спокійні уста.

◆

Хто багато думає, мало говорить і легкодушно не пише, заощаджує собі багато клопотів.

ЗАРОБІТНЯ ПЛАТНЯ — ЧИ ДОПОМОГА?

Мінімальна заробітня платня в Манітобі сьогодні: для чоловіків 60 центів на годину, для жінок 58 центів на годину. За 40 годин тижневої праці чоловік заробить $24.00. В разі безробіття той же чоловік з родиною дістає на прожиття тижнево $26.00 міської допомоги.

Робітничий Союз в Манітобі домагається ревізії закону про мінімальну платню і ставить вимогу — мінімум $1.25 на годину. Рада Мінімального Заробітку, до якої входять по два представники від робітників і роботодавців і один урядник департаменту праці як предсідник, незабаром збереться, щоб винести нову ухвалу в тій справі.

Дня порівняння слід згадати, що в Бр. Колумбії мінімум для чоловіків виносить 75 центів а для жінок 60 центів. В Алберті тижнево мінімум для чоловіків $30.00 а для жінок $28.00. У Саскачевані тижнево мінімум $30.00 для всіх.

ЦІКАВЕ

Річна рента для бувших президентів ЗДА устійнена на 25,000 долярів річно і 10,000 долярів для вдів по президентах.

◆

Людина, що важить 140 фунтів, має в собі 5 кварт крови, у склад якої входить 91% води, 8% білка, 8 грамів фібрини, 0.85% солі, 0.07% цукру і 0.5% товщу.

◆

Різні дерева мають різний вік життя і так: явір 4,000 літ, каштан 2,000, тисове дерево 1,000, липа 800, дуб 500 — 1,000 років, яловець 500 літ, смерека 500, ялиця 500, бук 250 і береза 120 років.

ЗВЕРНЕННЯ

ДО ВСІХ УЧАСНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО КООПЕРАТИВНОГО РУХУ НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ

ДОРОГІ ДРУЗІ!

Товариство Української Кооперації (ТУК) в Ню-Йорку, що об'єднує всі українські кооперативи в ЗДА та Координаційний Комітет Кредитових Кооператив в Торонто дали ініціятиву до видання збірної, документальної:

ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО КООПЕРАТИВНОГО РУХУ

Вважаємо, що цим ділом слід закріпити на сторінках історії факти й результати нашого руху, що був органічною частиною визвольних змагань нашого народу останньої доби. Ми прагнули б теж засвідчити непогаслу вірність широких кругів нашої кооперативної громади високим ідеалам нашого руху тай хоч в частині сповнити ним наш моральний обов'язок перед скривавленою Батьківщиною й праведними духами Тих Провідників та Членів нашого руху, які в поході до добра і краси впали на шляху і перед тими, які там на Рідних Землях у неволі, караються по тюрмах і засланнях. Ми сподіємося, Дорогі Друзі, що всі Ви об'єднаєтеся з нами в допомозі цьому ділу, пам'ятні змагань своєї молодости, що їх ідейна спадщина може й не без ваги буде для майбутнього.

Ми тимчасом просимо Вас усіх, Дорогі Друзі, в вільних країнах світу, зв'язатися з нами та подати свої адреси для висилки Вам зладженого редакцією "Записника" про Вашу участь і спомини в кооперативному русі та про всі відомі Вам жертви в рядах наших останніх часів, щоби могти скласти бодай приблизний їх "Пом'яник".

з кооперативним привітом

За Товариство Української Кооперації в Ню-Йорку:
Іван Шепарович вр. голова — **Микола Чопик** вр. секретар

За Координац. Комітет Кред. Кооператив в Торонті:
В. Ситник вр. голова — **А. Крамар** вр. секретар

За Редакційну Колегію:
Д-р Ілля Витанович вр.

За Фінансову Комісію:
Андрій Мудрик вр. — **Атанас Мілянич** вр.

ГРУПА УЧАСНИКІВ ВЕЧОРА "КАРПАТІЇ" З ПРЕДСТАВНИКОМ КООПЕРАТИВНОЇ ЦЕНТРАЛІ НА МАНІТОБУ П. Г. ВЕСТОМ.

З ліва до права І ряд: Д. Яремчук, Р. Пашківський, І. Шкварчук. II ряд: М. Одайський, С. Будзан, Д. Корнила, Г. Вест, інж. В. Топольницький, М. Новицький.

Д-р М. ЯРЕМКО

ВЛАСНА ДОМІВКА КРЕДИТІВКИ "САМОПОМІЧ" В ДЕТРОЙТІ, МІЧ.

В місяці серпні, ц. р., з власної ініціятиви і на власну "кишеню" я відвідав всі більші і сильніші українські кредитівки так в Канаді, як і в Америці: а саме: Форт Вілліям, Торонто, Гамілтон, Ст. Кетеринс, Віндзор, Ню Йорк, Детройт і Чікаґо.

Яка ціль такої важної і коштовної поїздки? — спитає дехто! Перш за все, щоби зібрати матеріяли для задуманої книжки в англійській мові, про історію українських кредитівок у П. Америці, а по друге, щоби запізнатись особисто із членами проводу цих кредитівок. Так щож, — матеріялів покищо не зібрав, але за це назбирав багато особистих і цінних вражінь... І до таких сильних вражінь, а навіть переживань... належить моє знакомство із українською кредитівкою "Самопоміч" в Детройті, Міч.

Кредитівка ця заснувалась літом 1952 року. Число перших членів-основників було 44 осіб, а початкової готівки було $145.00. Та вже на четвертому році існування, ця кредитівка осягнула **один мільйон** долярів капіталу і 1,200 членів. Сьогоднішний її стан такий: членів 1,600, а капіталу в уділах і в депозитах $1,159.000. В додатку тисячі людей скористали із допомоги у формі малих, чи великих позичок, щоби купити собі власну хату, чи заснувати власне підприємство, чи навіть на малі особисті і непередбачені видатки. Першим і рівночасно довголітним головою цієї кредитівки був інж. А. Мілянич. Вже ці повищі факти скорого розвитку і великого успіху цієї кредитівки збуджують колосальні враження і рефлексії... Та є ще один великий успіх! Кредитівка цього року, тобто в шостому році існування закупила **свій власний дім.** Взагалі, це покищо лише друга українська кредитівка із всіх українських кредитівок, а їх приблизно в П. Америці 45, яка за так короткий час розвою спромоглась на свою власну домівку. Кредитівка "Самопоміч" в Чікаґо, була першою, яка набула власний дім і то рівнож за короткий час свого існування.

Власний будинок, це є те, що я називаю надзвичайним успіхом цієї кредитівки, успіхи, які сповняють серце не лиш самих членів, але навіть посторонніх людей, почуттям гордости і вдячности... Зважуючи ці успіхи, ще раз хочеться побажати членам управи ще кращих успіхів на будуче і хочеться з певністю вірити, що такі успіхи і прийдуть в короткім майбутнім.

До Детройту я приїхав якраз в день (13 серпня) коли "Самопоміч" переносилась із "наймів" у свою власну домівку. Хоч це не була пора відвідувати цю кредитівку в таких обставинах, бо багато праці, а рук було мало, то все одно теперішний голова її пан І. Білоус приняв мене дуже ввічливо і віддав мені багато часу. Пан І. Білоус це досвідчений кооператор із рядів українського Р.С.У.К.-а у Львові. Зараз він вже на "пенсії" і як такий увесь свій час і знання віддає для кредитівки. Хоч вже старший віком, та у нього є ще цей молодечий кооперативний запал і ентузіязм і повна посвята ідеям кооперації. Свою працю приймає з вдячністю, бо мовляв, хоч на пенсії, та все таки до чогось ще доброго придатний.

Вечором другого дня, точно о сьомій годині, як заповіджено, зійшлось 23 людей — членів управи і поодиноких комітетів. Поміж ними, деякі мої старі знакомі, а це інж. А. Мілянич, Мґр. М. Дужий, інж. Р. Крохмалюк, Мґр. Кульчицький і інші...

Характер засідання був подвійний — святочний і діловий, а настрій в обох частинах, безумовно святочний! Пан І. Білоус, голова кредитівки "Самопоміч" у Детройті відкрив засідання, підчеркуючи, що сьогоднішне відкриття власної домівки в Детройті належить до найкращих моментів в його життї.

По цій "передсвяточній" частині, бо справжнє святочне відкриття було пляноване в половині наступного місяця, дирекція перейшла до полагоджування формальних і ділових справ своєї кредитівки.

Привик я вже до всякого рода засідань і то серед всяких народів, як швайцарців, німців, англійців, очевидно і українців, часто беручи у них активну, чи навіть провідну ролю та все таки стрінувся з чимсь "несхопленим" — перший раз.

Перш за все в цій управі детройтської кредитівки, є взаїмна пошана і респект поміж членами управи. Дальше, розподіл праці поміж поодинокими членами є задержуваний у найменших

детайлях. Все там працює як в машині годинника! Один відвічає за касу, другий за залеглі довги, третій за позички, інший знова за бюджет, той знова за пропаганду, цей знова за видання кредитового органу "Наш Контакт", і т. д., так, що всі 20 члени управи і комітетів мають свої власні ресорти за які він один відповідає перед всіма членами управи. Там справді ця перша основа кооперації ще сильно задержана, а саме: "Один за всіх, а всі за одного!"

Сказавши цих кілька слів про саму управу, тепер і ясніше стає, чому ця кредитівка в так короткому часі зробила такі колосальні успіхи! Є ще одна річ, яку треба зарахувати на карту великих успіхів цієї кредитівки. В 1955 році (в третьому році існування) ця кредитівка закупила 120 акрів землі-лісу над самим берегом озера на вакаційну оселю, де тисячі дітвори із всяких организацій, а то навіть і дорослі люди радо переводять свої вакації у відповідній і здоровій товариській атмосфері.

Доводилось мені говорити у всіх містах із урядовими чинниками кредитових ліґ, які все дуже прихильно висловлювалися про дану українську кредитівку. Всі вони, в Детройті головно, підчеркували, що українська кредитівка має там один із найкращих проводів 'лідерс". Треба собі здати справу, як самі англійці прямо ламентують за потребою "лідерів", скільки вони в це вкладають і гроша і часу і скільки книжок на цю тему і всяких організацій і таборів "кемпів", щоби таких "лідерів" виховати, виробити. Моя відповідь на це все та сама: "Лідери-провідники родяться, а не твориться їх"!...

НАША ПЕРЕПИСКА

Саскатун, Саск.

Управитель Кредитової Спілки "Нова Громада" — першої української кредитівки в Канаді — д-р Василь Яшан пересилає місячний звіт за вересень ц. р., який виказує: стан членів — 200, майно $91,533.00 — на позичках $79,383.00 — дохід за 9 місяців $3,558.00.

За Ревізійну Комісію підписали звіт — В. Шарко і Нестор Вівчар.

26 жовтня ц. р. Дирекція влаштувала день української кооперації як рівнож відсвяткувала гідно 20-річчя своєї кредитівки.

★

Філядельфія, ЗДА

Проф. Володимир Дорошенко, бібліотекар НТШ в ЗДА просить надсилати правильно кожне нове число "Самодопомоги".

★

Сифтон, Ман.

Кредитівка в Сифтоні, яка обслуговує в подавляючій більшости українське населення тої околиці, передплачує постійно по 30 примірників "Самодопомоги". Управитель Іван Ференц обіцяв надіслати для чергового числа "Самодопомоги" світлини з життя кредитівки та деякі матеріяли.

УКРАЇНЦІ - БАНКІРІ

Комерційний Банк Канади начисляє на день 31 жовтня ц. р. в цілій Домінії 794 філій. Між управителями цих філій зустрічаємо лише два українські прізвища, а саме: С. Харчук у Вілінґдон, Алта й В. П. Гладкий у Форт Смит, Північно-західні Території. Це означає 0.26% або два й пів на тисячу. Тільки в трьох степових провінціях має банк 170 фіцій.